

gány vykonávati oprávnění dozorčím orgánům zák. cit. propůjčená, přiberouce po případě orgány dozorčí. Orgány uvedené rovná pak zákon znalcům dle § 119 tr. ř. u soudu zřízeným (§§ 2, 25, 26, 30 zák. z 1896; ostatně viz čl. Falšování potravin a Potraviny);

2. že oznámení dozorčích orgánů spočívá na vlastním služebním pozorování neb že předloží se listinné osvědčení v § 30 jmenované;

3. že jde o přestupek a soudce chce uložit trest vězení nejvýše do jednoho týdne nebo peněžitou pokutu nejvýše do 50 zl. Trestním rozkazem může býti též vyřčeno propadnutí zabaveného zboží. Ostatně platí ohledně trestních rozkazů předpisy §§ 461 a 462 tr. ř.

Řízení směnečné a námitky směnečné.

A. Řízení směnečné.

I. Část všeobecná.

Civ. řád s. upravuje řízení ve sporech směnečných v §§ 555—559. Ve sporu směnečném užití lze buď povšechných zásad procesuálních o postupu řízení, jež zároveň jsou dosti pružnými, by urychlily vyřízení sporu směnečného aneb předpisů řízení rozkazního, jsou-li zde podmínky pro vydání rozkazu platebního neb zjišťovacího. Co se týče podmínek vydání těchto rozkazů soudních, souhlasí předpisy c. ř. s. s § 5 bývalého nař. min. spr. z 25. ledna 1850 č. 52 ř. z. pokud se týče s § 1 bývalého nařízení min. spr. z 18. července 1859 č. 132 ř. z. (řízení při provádění práva na zjištění). Co se týče kontradiktorního řízení o žalobách směnečných, pokud se týče, o námitkách proti platebním rozkazům směnečným, byly v souhlase s dřívějšími předlohami řádu soudního, prodlouženy lhůty pro žádost restituční, jakož i pro vznesení devolutivních prostředků opravných. Lhůty tyto dříve 3 dny obnášející, vyměřeny byly nyní 8 dny, neboť lhůta 3denní je za všech okolností většinou příliš krátkou ku zralému uvážení, má-li opravný prostředek býti vznesen, k přípravě jeho podání a konečně ke skutečnému podání.

II. Příslušnost.

Spory z jednání směnečných příkázány jsou bez ohledu na hodnotu předmětu sporného soudu obchodnímu neb soudu obchodnímu a námořskému a tam, kde není samostatného soudu obchodního aneb obchodního a námořského, obchodním senátům krajských a zemských soudů (§ 51 ad 3 a závěrečná věta j. n.). Žaloby na uznání pravosti pohledávky směnečné do konkursu ohlášené a za illiquidní prohlášené patří před soud konkursní (§ 126 konk. ř. a čl. VII. uv. z. k j. n.). K otázce, je-li přípustným k platnosti přiváděti proti témuž žalovanému více pohledávek směnečných sluší vedle § 227 c. ř. s. přisvědčiti, je-li soud ohledně každého jednotlivého nároku směnečného příslušným; rovněž lze více smenek, jimiž různé osoby jsou zavázány, společnou žalobou u téhož soudu zažalovati, je-li soud ohledně každé z těchto smenek příslušným (§ 11 č. 2 c. ř. s.).

III. Řízení.

1. Žaloba směnečná vznese se přípravným podáním (§ 226 c. ř. s.); táž budiž podpisem advokátovým opatřena (§§ 27 a 75 c. ř. s.), ač není-li žalobce sám advokátem, notátem neb osobou k úřadu soudcovskému způsobilou a u soudu ustanovenou (§ 28 odst. 1. c. ř. s.). Dle analogie § 454 c. ř. s. budiž žaloba co žaloba směnečná označena. Pro každého žalova-

ného budiž připojen exemplář s opisy všech příloh žalobních. K žalobě budiž přiložen seznam útrat.

2. Vydání platebního rozkazu. Zakládá-li se pohledávka žalobou vymahaná na směnce, jež opatřena je všemi požadavky platnosti a o jejíž pravosti pochybovati nesluší, a jsou-li připojeny vedle směnky v prvopise též protest a účet návratný, pokud listin těchto je třeba v jednotlivém případě k odůvodnění žalobních nároků, může žalobce žádati, by bylo žalovanému nařízeno, by v neprodlužitelné lhůtě třídní pod následky exekuce dluh směnečný s vykázanými povinnostmi vedlejšími a útratami soudcem určenými zaplatil aneb námitky své proti tomu podal. V takovém případě vydá pak soud platební rozkaz. Proti vydání platebního rozkazu je opravný prostředek vyloučen, avšak rozhodnutí o útratách v platebním rozkaze obsaženému rekuresem odporovati lze. Spozděné námitky zamítnou se bez jednání. O námitkách v čas podaných položí se na dobu pokud možná krátkou rok k ústnímu přelíčení a to bez opětného návrhu žalobce. V rozsudku spor vyřizujícím budiž vysloveno, zda platební rozkaz proti žalovanému vydaný v platnosti zůstává aneb zda a pokud se zrušuje (§§ 559, 552, 553 c. ř. s.).

3. Vydání zjišťovacího rozkazu. V žalobě na složení jistoty, vznesené na základě čl. 25 neb 29 sm. ř. může žalobce žádati, předloží-li prvopis protestu a prokáželi v případech čl. 29 i ostatní podmínky svého nároku hodnověrnými listinami k žalobě v prvopise připojenými, aby bylo nařízeno žalovanému, by složil v neprodlužitelné lhůtě 3denní pod následky exekuce jistotu odpovídající předpisům řádu směnečného a zaplatil útraty soudcem určené aneb své námitky proti tomu podal. O dalším řízení o námitkách jakož i o jednání platí totéž jak ad 1.

4. Nelze-li žádosti žalobní o vydání platebního neb zjišťovacího rozkazu vyhověti aneb nebylo-li o vydání takových rozkazů žádáno, naloží se se žalobou, pokud se hodí k ustanovení roku k ústnímu jednání před dotyčným soudem, dle předpisů zákonných; vyjmouc tento případ vrátí se žaloba co nehodící se k zavedení řízení směnečného (§§ 559 a 554 c. ř. s.).

5. Platební nebo zjišťovací rozkaz vydává usnesením člen sborového soudu, jenž k tomu co samosoudce byl ustanoven (§ 425 c. ř. s. a § 7 odst. 4 j. n.).

IV. Zvláštní předpisy pro spor směnečný:

1. Rozsudečná lhůta ke splnění závazků žalovanému uložených obnáší 3 dny.

2. Lhůta restituční, odvolací neb dovolací, jakož i rekursní obnáší 8 dní. Tyto lhůty prodloužiti nelze.

3. O vrácení ve stav předešlý (restitutio in integrum) a žalobě o obnovu řízení viz tyto čl.

4. Spory směnečné náleží ke věcem feriálními (§ 224 č. 1 c. ř. s. Viz čl. Prázdňiny soudní).

5. Exekuce na základě směnečných platebních rozkazů:

a) Směnečné platební rozkazy, proti nimž nebyly v čas podány námitky, jsou exekučním titulem (§ 1 ex. ř.).

b) Rekurs podaný proti vyměření útrat v rozkazu platebním nemá vlivu na vykonatelnost platebního rozkazu.

c) Byly-li podány proti platebnímu rozkazu v čas námitky, lze na základě jeho povolení exekuci zjišťovací (§ 371 ex. ř.). (Viz čl. »Der

Wechselprocess nach dem neuen Processgesetze von Dr. Franz Ritter v. Winiwarter«. Jur. Bl. z 12. a 19. září 1897 č. 37 a 38.).

B. Námitky směnečné.

I. Část všeobecná.

Námitky proti směnečnoprávnímu nároku jsou trojí povahy:

1. vznikají buď z obecného práva procesního, to jsou takové námitky, jež lze vůbec v každém řízení sporném k platnosti přivést (námitka nepřislušnosti, n. rozepře rozsouzené (exceptio rei judicatae) n. rozepře zahájené (litis pendentes), námitka nedostatku aktivní neb pasivní legitimace žalobní).

2. Námitky, jež se opírají o právo směnečné (nedostatek podstatných náležitostí směnky, způsobilosti k směnkám a j.).

3. Materiálně právní námitky jiného druhu.

II. Směnečné námitky ve vlastním a nejpřísnějším slova smyslu jsou však zákonem omezeny a toto obmezení má svůj důvod v přísnosti směnečné a v povaze směnkářství. Vlastní směnečné námitky různí se opět ve dvě kategorie:

1. Jako směnečné námitky připouštějí se jen ty, jež přímo působí proti žalobci, jež se tedy opírají o právní poměr mezi žalobcem a žalovaným.

2. Námitky, jež vznikají z práva směnečného; tyto působí proti každému žalobci (čl. 82 sm. ř.) a dělí se

a) na takové, jež se týkají nedostatku některé zákonné náležitosti směnky a

b) takové, jež se týkají nedostatku zákonných podmínek předepsaných k výkonu práva směnečného (opomenutí presentace, protestu);

c) námitky týkající se směnečného promlčení a

d) způsobilosti k směnkám.

III. Co se týče jednotlivých námitek směnečných, uvéstí sluší z nejobyčejnějších tyto:

1. Námitku, že v čas, kdy akceptace neb jiné závazné prohlášení (indossament, aval) na směnku bylo napsáno, chyběl podpis vydatelův neb jinaká podstatná náležitost směnky a teprve později byla připojena. Tato námitka nemá místa proti třetímu poctivému majiteli směnky; proti těm však, kteří měli účast na dodatečném vyplnění, působí jen tehda, když se prokáže, že listina byla vyplněna způsobem nedovoleným aneb úmluvě se přičícím (nař. ze dne 6. října 1853 č. 200 ř. z.).

2. Námitka, že akceptovaná směnka byla nedovoleným způsobem domicilována. Řada rozhodnutí nejvyššího soudu, tak zvláště rozh. z 12. prosince 1890 č. 13190, časop. »Jur. Bl.« ze dne 26. července 1891 č. 30 pokládá námitku tuto za směnečnoprávní, jež tudíž každému žalobci může býti namítána. Rozh. ze dne 2. března 1892 č. 1876 a ze dne 9. října 1892 č. 41 časop. »Jur. Bl.« opustila toto stanovisko a zastávají, že žalovaný nemůže tuto námitku činiti, když nabyl žalobce vůle poctivé (bona fide) směnky girem vydatelovým; žalobce pokládá se za třetího bezelstného majitele směnky, a proti němu nepůsobí dle nař. min. spr. ze dne 6. října 1853 č. 200 ř. z. námitka, že směnka, již on bona fide nabyl, byla teprve po akceptaci bez vědomí a svolení akceptantova domicilována. (O pojmu bona fides viz čl. Fides bona.)

3. Námitka nedovoleného vyplnění indosamentu nepůsobí proti třetímu bezelstnému majiteli směnky. Malam fidem dokaž žalovaný (rozh. ze dne 21. října 1873 sb. »Czelechowski« 27).

4. Kdo nabyl indosací směnky po učiněném protestu, proti tomu působí všechny námitky, jež přísluší akceptantu proti indosantům (rozh. ze dne 9. ledna 1890 sb. »Czelechowski« č. 596).

5. Při obecnoprávním převodu směnečné pohledávky ve dražbě veřejné působí proti vydražiteli všechny námitky, jež dlužník mohl činiti proti jeho auktoru (rozh. ze dne 10. října 1877 sb. »Czelechowski« č. 170).

6. Námitku, že byl s akceptantem uzavřen smír, nemohou učiniti ostatní směnečně zavázané osoby, ježto dle čl. 81 sm. ř. je smír takový účinným jen naproti akceptantovi a nemůže prospívati osobě směnečně solidárně zavázané, ježto smírem v souvislosti s placením akceptanta obnosu narovnaného nezanikl závazek směnečný úplně, nýbrž toliko v poměru mezi žalobcem a akceptantem. Náhled, že je třeba k materiálnímu založení nároku regresního, by závazek akceptantův po právu pozůstával i naproti směnečnému věřiteli protest učinivšímu, v směnečném řádě opory nemá, ježto takové obmezení práva regresního přímo odporuje normě § 894 o. o. z. a čl. 81 sm. ř. (rozh. ze dne 9. května 1893 č. 5076, časop. »Jur. Bl.« ze dne 27. srpna 1893 č. 35)

7. Námitka, že akceptant neobdržel směnečnou valutu:

Mylným, ač velice rozšířeným jest náhled, že k založení práva směnečného třeba je předchozího, rovnocenného plnění vydatelem směnky příjemci směnky, že třeba odevzdání valuty neb jak se to vzhledem k právnímu poměru mezi trassátem a trassantem správněji nazývá, že třeba úhrady. Že tomu tak není aspoň ne v obvodu platnosti obecného německého řádu směnečného, podává se z předpisů čl. 4 a 23 tohoto sm. ř., dle něhož není punktace, neb efektivní odevzdání valuty neb úhrady podstatnou náležitostí pro právní účinnost vystavené směnečné listiny, spíše je trassát již akceptací směnky zavázán akceptovanou sumu v čas dospělosti zaplatiti.

Valuta a v případech postoupení směnky úhrada směnečná, již ne sice formálně avšak dle své materiální podstaty valutě sluší rovnati, nejsou však efektivním plněním, aspoň nemusí jím býti: nejsou ničím jiným než formálním odznakem, proč byla směnka vydána a akceptována, čili jinak: jsou právním důvodem (causa) směnečnoprávního závazku, kterýžto důvod se však k platnosti směnky nevyhledává.

Dle čl. 23 sm. ř. ručí směnečně akceptant již tím, že akceptoval, za sumu akceptovanou. Ovšem může, žádá-li se na něm zaplacení, činiti námitky dle čl. 82 sm. ř. přípustné tedy zejména i námitku, že valutu neobdržel. Má-li však tato námitka míti právní význam, musí býti dokázáno, že byla valuta vůbec umluvena. Nestalo-li se tak, odpadá další šetření, v čem plnění vzájemné pozůstávalo (rozh. ze dne 6. srpna 1896 č. 8981, časop. »Jur. Bl.« ze dne 4. října 1896 č. 40).

8. Námitka gira indosace (na oko) není sice námitkou vyplývající z práva směnečného, ježto giro a legitimace žalobní z něho se nepopírá, avšak dotýká se taková námitka dle své povahy, pohnutky gira a druhu legitimace, ježto se tvrdí, že jde o jednání na oko a žalobce není vlastníkem, nýbrž zmocněncem vlastnickovým a proto že mu lze totéž namítati, co namítati může žalovaný zmocniteli. Námitka jednání na oko přísluší tudíž

žalovanému přímo proti žalobci a lze ji principiálně připustiti dle čl. 82. Girování na oko není však skutečností, jež by o sobě činiti mohla předmět důkazu, spíše buďtež takové faktické okolnosti uvedeny, z nichž dá se souditi, že giro stalo se na oko (rozh. ze dne 6. února 1874, sb. »Czelechowski« č. 39). Námitku gira na oko může činiti girant jen naproti bezprostřednímu giratáři a sice jen v tom směru a z toho důvodu, že girant převedl na giratáře ne vlastnictví k směnce, nýbrž jen její detenci. Námitku tuto nemůže však vznést akceptant naproti majiteli směnky, jenž je dle čl. 36 indossací co vlastník směnky legitimován (rozh. ze dne 11. ledna 1882 sb. »Czelechowski« č. 595).

9. Relevantní je námitka, že směnka žalobní byla do exekuce pojata a akceptantovi soudem nakázáno, by sumu směnečnou na své nebezpečí až na další nařízení nikomu neplatil. Žalovaný tu bez nebezpečí platiti nemůže; ovšem může žalovaný dlužný obnos k soudu složit a tím se svého závazku sprostiti. Žalovaný má se tudíž v takovém případě donutiti k soudní deposici obnosu směnečného (rozh. ze dne 11. května 1880 sb. »Czelechowski« č. 260).

10. Námitka novace: Vztahuje-li se n. př. smír (narovnání) na jednu neb více pohledávek směnečných a vypadá-li na tyto obnosy směnečné jen jedna vyrovnávací kvota, lze zažalovati některou z těchto směnek, pokud nepřevyšuje vyrovnávací kvotu danou pro více jiných směnek ponechaných v rukou věřitelových, ježto dlužník, jenž se smíru dovolává, škody neutrpí zažalováním jedné směnky, jež zní na obnos rovnající se nejvyšší kvotě vyrovnávací, takže je lhostejno, dobývá-li věřitel zapravení své pohledávky, pokud arcíť pozůstává, na základě jednotlivých akceptů aneb na základě všech směnek, avšak v obnosu redukovaném. Rozhoduje tudíž pro právní trvání příslušného rozkazu platebního důkaz okolnosti, že žalovaný z akceptů žalobcem jemu předložených dluhuje v celku jen dobývanou sumu narovnáním uznanou (časop. »Jur. Bl.« č. 23 z 4. června 1893, rozh. z 15. února 1893 č. 1817, časop. »Jur. Bl.« ze dne 4. června 1893 č. 23). Námitka přeměny dluhu směnečného v dluh obecnoprávní je nepřipustna, bylo-li žalovanému povoleno zaplatiti své dluhy směnečné ve splátkách měsíčních; nelze tudíž mluvit o novaci ve smyslu § 1376 o. o. z., ježto nebyl změněn ani právní důvod ani hlavní předmět pohledávky, spíše jedná se zde o modalitu splácení povolením splátek, čímž však se nezmění ani hlavní předmět ani právní důvod, zejména když směnky zůstaly v držení žalobce, jenž se nevzdal svých práv směnečných (rozh. ze dne 20. ledna 1885, sb. »Čelechovski« č. 388).

11. Námitka, že je suma směnečná padělána, má místo proti každému majiteli směnky (rozh. ze dne 13. února 1872 sb. »Krall« č. 205). Nepravost gira může namítati jen girant na základě tohoto gira žalovaný, ne však akceptant, jehož se poměr mezi girantem a giratářem netýče. On nemůže tím býti poškozen, ježto je povinen platiti jen proti vrácení směnky a nemá tudíž obavy, že by podruhé mohl býti žalován na základě téže směnky (rozh. ze dne 14. dubna 1880, sb. »Czelechovski« č. 257).

12. Námitky ze zákona z 25. července 1871 č. 76 ř. z.: Zákon ze dne 25. července 1871 nelze obejít akceptací směnky, jež obsahuje platební slib manželův. Manželka nenabude žalobního práva, dozná-li manžel dluh akceptem směnečným, z tohoto doznání dluhu, nebyl-li zřízen akt notářský (rozh. ze dne 3. ledna 1888, sb. »Czelechovski« č. 497). Výraz

»Schuldbekanntniss« v § 1 b) zák. z 25. července 1871 je obecným a vztahuje se tudíž na všechna doznání bez ohledu na formu, tudíž i na směnečná prohlášení.

13. Námitky z neplatných neb nežalovatelných smluv: Námitka, že byla směnka žalobci dána ke krytí závazku z neplatného jednání promesního, je přípustna (rozh. z 22. ledna 1880, sb. »Czelechovski« č. 225). Úmluva učiněná mezi žalobcem a žalovaným ohledně odměny za sprostředkování manželství, na základě které úmluvy pak byla akceptována směnka žalobní, spadá pod ustanovení § 879 č. 1 o. o. z. Směnka není tudíž závaznou (rozh. z 20. října 1887, sb. »Czelechovski« č. 492). Jde-li o dluh ze hry, nelze nedostávající se právo žalobní založití úmluvou, že má býti dluh ten za zápůjčku považován. Akceptace směnky o takové zápůjčce by nezavazovala (rozh. z 15. ledna 1868, sb. »Krall« č. 50).

14. Námitky ze směnek úhradních: Odevzdal-li směnečně zavázaný věřiteli k úhradě dluhu směnečného ještě další akcept, je povinen původní směnku jen tehdy platiti, když mu bude zároveň vrácena i směnka úhradní (rozh. z 7. května 1867, sb. »Krall« č. 13). Námitka je vždy přípustna, že byla směnka dána žalobci k úhradě neb k uschování ku pojištění eventuelních nároků, jež žalobci ještě nevzešly (rozh. z 30. listopadu 1875, sb. »Czelechovski« č. 107).

15. Námitku akceptu z ochoty může činiti akceptant proti vydateli a je námitka tato dostatečně opodstatněna tvrzením, že žalobce (vydatel) prohlásil při vyhotovení směnky žalovanému (akceptantu), že směnku v den dospělosti vrátí. § 887 o. o. z. tomu na závadu není; směnka je listina, jež obsahuje samostatný závazek, jež zakládá samostatná práva, a není listinou průvodní o smlouvě uzavřené, jakou §§ 883 až 886 o. o. z. na myslí mají a na kterou se vztahují předpisy §§ 887 o. o. z. Učinili-li tudíž trassant a trassát při vydání směnky zvláštní úmluvu o svých právech a závazcích ohledně této směnky, nemá okolnost, že úmluva ta ve směnce obsažena není, žádného vlivu na její právní existenci (rozh. ze dne 21. prosince 1881. sb. »Czelechovski« č. 298).

16. Námitka zaplacení má jen tehdy místa, je-li patrna ze směnky aneb přísluší-li bezprostředně žalovanému proti žalobci. K námitce, že žalobce obdržel zaplacení od osoby třetí za vydatele a že žaluje jménem osoby třetí, přihlížeti nelze, je-li legitimace žalobcova dle čl. 18 a 26 sm. ř. náležitě vykázána (rozh. z 10. března 1885, sb. »Czelechovski« č. 395).

17. Námitka akceptantova, že akcept nemá směnečné moci, poněvadž ve směnce není udáno jméno trassáta, působí i proti indossantu akceptované směnky (rozh. ze dne 11. července 1872, nál. rep. 1 a sb. »Czelechovski« č. 1).

Řízení stručné.

I. Část všeobecná.

Řízení stručné bylo zavedeno dv. d. z 24. října 1845 č. 906 a bylo prvním stupněm k opravě těžkopádného řízení soudního. Spočívá na zásadách řízení inkvisičního, jímž poskytnut byl soudci účinnější vliv na postup sporu a větší svoboda při posuzování děje. Tendencí jeho je zmenšiti náklady sporu, obmeziti nutnost zastoupení advokáty, odstraniti průtahy a vyhnouti se pokud možná sporům mezitímným. Proto mělo býti řízení stručné řízením ústním. Avšak naděje do řízení tohoto skládané se